

Roman Mlejnek:
Hudba a emoce. Psychologické aspekty ve vztahu k původu a vývoji hudby
Music and Emotions. Psychological Aspects with Regard to the Origin and
Evolution of Music
Disertační práce, FF UK v Praze 2016, 159 s.
Oponentský posudek

Disertační práce Romana Mlejnika se zabývá širokým a komplexním tématem, k němuž se odedávna obracela pozornost filozofické, hudebně teoretické, estetické, psychologické i medicínské literatury. Autor, který studoval psychologii i hudební vědu, staví svůj výklad na obsáhlém a reprezentativním výběru z této literatury, kterou kriticky čte a hodnotí, a v závěrečných kapitolách se opírá též o vlastní empirický výzkum.

Práce je rozdělena do 10 oddílů (kapitol); z nich krajní dva představují úvod a závěr. Druhá kapitola nadepsaná „stav bádání“ charakterizuje stručně některá vybraná díla z oblasti hudební psychologie a estetiky, která můžeme dnes považovat již za „klasická“, zčásti na nich staví a zčásti se vůči nim kriticky vymezuje. Jedná se o slavné pojednání E. Hanslicka *O hudebním krásnu* (původně 1854), neméně proslulý spis L. B. Meyera *Emotion and Meaning in Music* (1956), jakož i spisy Davida Hurona, Johna A. Slobody a dalších. Česky a slovensky psaná (resp. publikovaná) literatura je v tomto výběru zastoupena spisy skladatelů a teoretiků Antonína Rejchy, Otakara Zicha, Leoše Janáčka, Antonína Sychry a Karla Sedláčka, Jozefa Kresánka, Ferdinanda Knoblocha a Jarmily Doubravové. Třetí kapitola se snaží jednak o terminologické vyjasnění, vymezení a rozlišení pojmů emoce, cit, afekt, nálada, pocit, motivace aj., charakterizuje některé důležité obecně psychologické teorie emocí a všímá si jejich role v lidské ontogenezi a v historii. V dalších kapitolách pak autor pojednává hudbu jako zvuk, uvažuje o vztahu hudby a řeči – mj. i na specifickém případu Janáčkových „nápěvků mluvy“, o hudbě jako hře a o hudbě ve vztahu k pohybu. V osmé kapitole je podán přehled psychologických i medicínských výzkumů, jež se zabývají rozdíly mezi (profesionálními) hudebníky a nehudebníky, a to i na úrovni některých změn ve stavbě mozku. Obsáhlá devátá kapitola pak ještě jednou, z jiného úhlu pohledu, shrnuje problematiku vztahu hudby a emocí, všímá si mj. rozdílu mezi emocemi, které interpret „tlumočí“ hudbou a těmi, které „prožívá“ při výkonu a samozřejmě rozdílu mezi tím, co chce interpret v rovině emocí „sdělit“ a co si z jeho výkonu „odnáší“ posluchač. Všímá si dále takových tradičně uvažovaných protikladných pojmových (a „emocionálních“) dvojic jako konsonance a disonance, dur a moll, tonalita a atonalita, aj. V této kapitole také Mlejnek shrnuje a vyhodnocuje výsledky vlastního empirického výzkumu zaměřeného na elementární tělesné pocity při hudbě.

Disertační práce Romana Mlejnka je napsána kultivovaně a erudovaně, opírá se o odbornou literaturu, reprezentující aktuální stav bádání a vědecké diskuse a má interdisciplinární záběr. Pokud se autor hodlá zabývat tématem „hudba a emoce“ i v budoucnu, doporučila bych mu – čistě za sebe – aby se víc soustředil na „samotnou hudbu“ a pohyboval se hlavně na poli hudební psychologie a/nebo hudební estetiky. Dovedla bych si také představit zapojení historické perspektivy, a ptát se – ačkoliv hledání odpovědí je obtížné – jakým způsobem lidé prožívali resp. projevovali emoce v různých dobách a v různých společenských situacích: co například bylo při projevování emocí akceptovatelné nebo dokonce vhodné a žádoucí, a co už disciplína nebo etiketa nedovolovaly. – Na tomto místě mne napadá jediný příklad: V období citovosti (*Empfindsamkeit*) i v raném romantismu byly zřejmě pláč a slzy mnohem častější reakcí při poslechu „smutné“ hudby, než je tomu dnes – jak o tom svědčí řada literárních dokladů, dopisů či deníků. Ale příkladů podobných historicky a sociálně podmíněných emocionálních reakcí by se dalo nalézt víc.

Nehledě na právě uvedené připomínky či spíše úvahy považuji práci Mgr. Romana Mlejnka za zdařilou a naprosto vyhovující nárokům, kladeným na kvalifikační práce tohoto typu. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji hodnocení „prospěl“.

V Praze 25. 5. 2016

Prof. PhDr. Jarmila Gabrielová, CSc.